

SOTSIAALAINED

Sotsiaalainete valdkonda kuuluvad järgmised õppeained: inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus, ettevõtlusõpetus.

Valdkonnapädevus

Sotsiaalainete õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpetaja:

- 1) tunneb huvi kogukonna, rahva ja maailma arengu vastu, mõistab ühiskonnas toimunud ja toimuvate muutuste põhjusi, tagajärgi ja seoseid;
- 2) tunneb huvi enda arengu vastu, hindab ennast adekvaatselt, analüüsib oma võimalusi, usub endasse ja kavandab oma tulevikku, võtab eakohase vastutuse oma tuleviku kujundamise eest, väärtustab loovust ja ettevõtlikkust ning arendab endas neid omadusi ja pädevusi;
- 3) austab demokraatiat ja inimõigusi, teab oma õigusi ja kohustusi, järgib seadusi, üldinimlikke väärtusi ja üldtunnustatud käitumisnorme, kujundab oma arvamuse ning on vastutustundlik ja aktiivne ühiskonnaliige, on lojaalne Eesti riigile;
- 4) valdab infootsimise meetodeid, hindab kriitiliselt allikate usaldusväärsust ja teabe sisu; väärtustab teaduspõhist maailmapilti ja kujundab enda seisukoha;
- 5) aktsepteerib inimeste individuaalseid erinevusi, kultuurilist ja maailmavaatelist mitmekesisust, suhtub neisse sallivalt, kui need pole inimväärikust alandavad või inimsusevastased;
- 6) tunnetab oma rolli Eesti kultuuripärandi hoidja ja kandjana, väärtustab inimkonna kultuuripärandit ja aktsepteerib kultuurierinevusi;
- 7) hoolib endast ja teistest, järgib tervislikke eluviise, käitub turvaliselt enda ja teiste inimeste suhtes, hoiab keskkonda, on teadlik tarbija.

Seos üldpädevuste ja läbivate teemadega ning lõiming

Sotsiaalvaldkonna õppeainete õppimise kaudu toetatakse kõigi Tallinna Kesklinna Põhikooli õppekava üldosas kirjeldatud üldpädevuste arengut õpilastel.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Sotsiaalainete õppimine arendab suutlikkust hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalnormide ja eetika seisukohast; tajuda, analüüsida ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; väärtustada kunsti ja loomingut ning kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid ja arvestada nendega otsuste langetamisel; olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse. Sotsiaalainete õppimine toetab Tallinna Kesklinna Põhikooli väärtuskasvatuse alusprintsipiide teadvustamist ning nende põhimõtete järgimist.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Sotsiaalainete õppimine arendab suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riiklikku iseseisvust; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid; austada erinevate keskkondade, sh suhtluskeskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, inimõigusi, religioonide ja rahvuste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides ja oskust konstruktiivselt lahendada konflikte; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel; suutlikkus mõista globaalprobleeme, võtta kaasvastutus nende lahendamise eest; väärtustada ja järgida jätkusuutliku arengu põhimõtteid; tunnetada end dialoogivõimelise ühiskonnaliikmena Eesti, Euroopa ja kogu maailma kontekstis.

Enesemääratluspädevus. Sotsiaalainete õppimine arendab suutlikkus mõista ja hinnata adekvaatselt oma nõrku ja tugevaid külgi, arvestada oma võimeid ja võimalusi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid probleeme; käituda inimsuhetes sõltumatult; hankida teavet edasiõppimise ja tööleidmise võimaluste kohta, kavandada oma karjääri.

Õpipädevus. Sotsiaalainetes õpitakse tundma tõhusaid õpistrateegiaid. Olulisel kohal on oskuse kujunemine seada õpitulemustest lähtuvaid eesmärke ja kavandada tegevusi seatud sihtide saavutamiseks ning seda plaani järgida. Toetatakse oskuse kujunemist kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades ning seostada omandatud teadmisi varemõpituga. Valdkonnas loodud tingimustega teotatakse oskust organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet, leida sobivad teabeallikad ja juhendajad ning kasutada õppimisel nende abi. Sotsiaalainete valdkond toetab analüüsisioskuse kujunemist ning pädevuste omandamist töötamaks erinevate allikatega (tekstid, kaardid, karikatuurid jt). Sotsiaalainete valdkond toetab oskust analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal ka edasiõppimise võimalusi ja karjäärivalikuid.

Suhtluspädevus. Sotsiaalainetes luuakse tingimused, et õppijail kujuneks suutlikkus ennast üheselt mõistetavalt, asjakohaselt, argumenteeritult, põhjus-tagajärg seoseid esile tuues, väljendusrikast keelt kasutades ja viisakalt väljendada, sh teksti kujul ning kaartide, karikatuuride, skeemide, jooniste ja tabelite abil. Luuakse tingimused, et kujuneks oskus koostada esitlusi ning eri liike tekste (näiteks arutlused, kõned, referaadid, uurimistööd jt), kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili. Lisaks emakeelsele eneseväljendusele toetatakse võõrkeelset eneseväljendust, näiteks komberuumi, ajaloo ja traditsioonide tutvustamisel. Suhtluspädevuse kujunemist toetab koostöine õppimine: paaris- ja rühmatööd, klassisiseste, lennuülest ja lendudevaheliste projektide läbiviimine (näiteks projektipäevad, teemapäevad ja -nädalad).

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus. Sotsiaalainetes luuakse inimkonna ajalugu õppides tingimused, et õppijad mõistaksid inimkonna kultuuri- ja teadusloo kujunemislugu ning oskaksid näha ajaloosündmuste ja eri eppohhide mõju kultuuri- ja teadusloole. Esile tõstetakse loodusteadusliku maailmapildi kujunemislugu. Olulisel kohal on eri ajastute tingimuste mõistmine, mis soodustas loovust, uuendusmeelsust ja uusi tehnoloogiaid. Sotsiaalainetes õpitakse näidete varal mõistma loodusteadust ja tehnoloogia tähtsust, teaduse ja tehnoloogiaga seotuid piiranguid ja riske ning mõju igapäevaelule, loodusele ja ühiskonnale.

Ettevõtlikkuspädevus. Sotsiaalne õppimisega kujuneb oskus märgata probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele. Samuti areneb oskus seada eesmäärke, koostada lühi- ja pikaajalisi plaane, neid tutvustada ja ellu viia. Sotsiaalainete õppimisel toetatakse ja väärtustatakse valmisolekut, võimekust ning oskust realiseerida (sh reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske) ühistegevusi ning suutlikkust tulemuste eest vastutada. Olulisel kohal on kasutada finantskirjaoskust, mida lisaks ainetundidele kujundatakse kooli traditsiooniliste ürituste ja projektipäevade kavandamisel ning läbiviimisel.

Digipädevus. Sotsiaalainete õppimisel kasutatakse uuenevat digitehnoloogiat õppimise tõhustamiseks ja õpiruumi rikastamiseks. Digivahendeid kasutatakse info leidmiseks, töötlemiseks ja edastamiseks, hinnates kriitiliselt info asjakohasust ja usaldusväärsust. Digitehnoloogia kasutamine sotsiaalainetes toetab teksti- ja andmetöötlusprogrammide kasutamise oskust, funktsionaalse lugemise oskust ning info kvaliteedi hindamise oskust. Sotsiaalainetes toetatakse oskuse kujunemist kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades. Õpe toetab teadlikkust digikeskkonna ohtudest ning oskuse kujunemist kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti. Oluliseks peetakse oskust järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

Üldpädevuste saavutamist toetab läbivate teemade õpilase jaoks tähenduslik käsitlemine ja valdkonnaüleselt õppeainete eesmärgipärane lõimimine teistesse valdkondadesse kuuluvate õppeainetega. Selle tulemusel kujuneb õpilasel suutlikkus rakendada oma teadmisi ja oskusi erinevates olukordades, kujundada oma väärtushoiakuid ja -hinnanguid ning võimalus omandada ettekujutus ühiskonna kui terviku arengust.

Läbivate teemade käsitlemise instrumendiks on lisaks erinevad õppekava toetavad ja rikastavad ühisüritused ja projektid. Lisaks realiseerub läbivate teemade õpe õpikeskkonna korralduses ning läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös. Näiteks on ajaloos tugevam fookus kultuurilisel identiteedil, väärtustel ja kõlblusel ning teabekeskonnal ja meediakasutusel, ühiskonnaõpetuses aga kodanikualgatusel ja ettevõtlikkusel, elukestval õppel ja karjääri kujundamisel ning inimeseõpetuses tervisel ja ohutusel.

Kõik sotsiaalvaldkonna ained on toeks, et õpilasel areneks suutlikkus analüüsida oma käitumist ja selle tagajärgi, sobival viisil oma tundeid väljendada, aktsepteerida inimeste

erinevusi ning arvestada neid suheldes; ennast kehtestada, seista vastu ebaõiglusele viisil, mis ei kahjusta enda ega teiste huve ega vajadusi. Sotsiaalvaldkonna õppeainete kaudu õpitakse tundma ning järgima ühiskondlikke väärtusi, norme ja reegleid, omandatakse teadmisi, oskusi ja hoiakuid sotsiaalselt aktsepteeritud käitumisest ning inimeste vastastikustest suhetest, mis aitavad kaasa tõhusale kohanemisele ja toimetulekule perekonnas, eakaaslaste hulgas, kogukonnas ning ühiskonnas. Omandatakse teadmisi majandusest, tööturust, maksundusest, õpitakse tegema otsuseid rahatargalt ja vastutustundlikult. Sotsiaalainete kaudu kujundatakse alus maailmavaatelse mitmekesisusega arvestamiseks ning valmisolek dialoogiks erineva maailmavaate esindajatega. Sotsiaalainetes käsitletavate õppeteemade kaudu kujundatakse õpilastes esmane valmisolek märgata ebavõrdsust ühiskonnas ja aidata kaasa võrdõiguslikkuse, sh soolise võrdõiguslikkuse edendamisele.

Sotsiaalainete valdkonnasisese lõimingu taotletakse, et õpilane areneks terviklikuks isiksuseks, kes suhtub endasse ja teistesse positiivselt, arvestab kaasinimesi, lähtub oma tegevuses üldinimlikest väärtustest ning märkab ja mõistab ühiskonnas toimuvat. Põhikooli õpilane omandab tõhusad oskused ja valmisoleku ühiskonnaellu sekkuda ja olla edukas elukestvas õppes ja tööturul. Kõigi sotsiaalvaldkonna õppeainete seisukohalt on tähtis koostööoskus, töötamine rühmas ja konstruktiivsete lahenduste leidmise oskus. Sotsiaalainete silmapaistvaks eripäraks on paljude valdkonnaekspertide kaasamine ainetundide ja teemapäevade läbiviimisesse, kes rikastavad õppetööd nii ettekannete, arutelude kui ka praktiliste tegevuste kaudu.

Valdkonnaülene lõiming

Valdkonnaülest lõimingut toetavad õppekavalised õppekäigud, teemapäevad ja -nädalad, kõnevõistlused ja kogukonnale suunatud ühisüritused.

Keele ja kirjanduse valdkonnaga lõimuvad inimkonna ajaloo eri perioodide ja ajastute mõtestamine, analüüsimine, töö erinevate allikatega. Olulisel kohal on erinevate allikate (sh tekstide funktsionaalne) lugemine, mõistmine ja tekstide koostamine, valdkondliku teaduskeele tundmaõppimine.

Kehalise kasvatus valdkonnaga lõimuvad inimkonna kultuuriloo (sh olümpiamängude ja teiste spordivõistluse ajaloo) tundmaõppimine ja tervisliku eluviisi põhimõtete juurutamine.

Kunstiainete ja tehnoloogiaga valdkonnaga lõimuvad maailma arhitektuuripärandi, samuti eri ajastute skulptuuride, maalide, tehnoloogiliste uuenduste tundmaõppimine. Tehnoloogia valdkonnaga lõimub ka rõiva- ja relvatööstuse areng. Sotsiaalainetes toetatakse ka ilumeele kujunemist.

Loodusainete valdkonnaga lõimuvad inimkonna ajaloo teadusloo kujunemise ja arengu mõtestamine (sh loodusteadusliku maailmapildi kujunemine), lisaks ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengu vaheliste seoste uurimine, globaalsete probleemide ning rahvastiku, asustuse ja majandusega seotud teemade käsitlemine.

Matemaatika valdkonnaga on lõimunud ühelt poolt maailma teadusloo tundmaõppimine (näiteks Egiptuse, Mesopotaamia kultuuriruumi ning antiikkultuuri silmapaistavate teadusmeeste saavutuste käsitlemine) ning teisalt matemaatikale omase kirjaoskuse kasutamine. Matemaatikaga lõimub andmete kogumine, analüüsimine ja graafiline esitamine.

Võõrkeelte valdkonnaga lõimuvad pea kõik sotsiaalvaldkonda kuuluvad õppeained, sest võõrkeeltes käsitletav õppesisu on tihedalt põimunud sotsiaalainete valdkonna õppesisuga. Lisaks kasutatakse sotsiaalainetes võõrkeelseid infoallikaid. Kõigi valdkondadega lõimub süsteemõistelise mõtlemise arendamine.

Õppekorraldus, õpiruum ja hindamine

Õppekorraldus

Õppetegevus on õppijakeskne, toetab õpimotivatsiooni hoidmist ja õpilaste kujunemist aktiivseiks ja iseseisvaiks õppijaiks ning loovaiks ja kriitiliselt mõtlevaiks ühiskonnaliikmeks, kes suudavad teha valikuid, võtta vastutust oma õppimise eest ja tulevad toime muutunud olukorras ning on valmis kavandama edasist haridusteed.

Põhikoolis õppetegevust kavandades ja korraldades teevad õpetajad koostööd, seejuures:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, valdkonnapädevusest, kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust, kooliastmete õppe ja kasvatuse rõhuasetustest ning lõimingust teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) arvestatakse didaktika nüüdisaegsete käsitluste ja ainevaldkonnas toimunud arenguga, võetakse arvesse Tallinna Kesklinna Põhikooli, Tallinna ja Harjumaa eripära, muutusi ühiskonnas ja maailmas ning seostatakse neid omavahel;
- 3) taotletakse, et õpilase õpikoormus oleks mõõdukas, jaotuks õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätaks piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevusteks, õpilast suunatakse oma õppimist mõtestama ja kavandama ning õpikoormust jagama;
- 4) arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalseid eripärasid ja võimeid, kasutatakse diferentseeritud ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpi- ja eluraskustele, pakutakse õpiabi ja tuge õpivalikutes;
- 5) võimaldatakse nii individuaalset, paaris- kui ka rühmasõpet, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi, suunatakse tegema valikuid, mõtestatakse ja analüüsitakse õppimist, suunatakse tegema teadvustatud ja teadlikke valikuid, võtma vastutust oma õppimise eest;
- 6) kaasatakse õpilasi õppetegevuste kavandamisse, võetakse aega eesmärkide ja taotletavate õpitulemuste saavutamise viiside ja hindamiskriteeriumide läbiarutamiseks ning refleksiooniks, pakutakse võimalusi analüüsida ja mõtestada õppeprotsessi nii enda õppimise ja õpistrateegiate kui ka õpetajajuhitud õppe korraldamise aspektist;
- 7) kavandatakse aega õpitava tähenduslikkuse, eesmärkide, õpitulemuste ning hindamiskriteeriumide mõtestamiseks ning eneserefleksiooniks, õpitakse andma ja vastu võtma tagasisidet;
- 8) rakendatakse uurivat, probleeme lahendavat ja teaduspõhist õpet, kasutatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja analüüsi soodustavaid õppetegevusi, laiendatakse õpilaste teadmisi mitmekülgset, tutvustatakse näiteid valdkonna teadussaavutustest ja aktuaalsetest probleemidest, arendatakse oskusi ja kujundatakse hoiakuid;
- 9) rakendatakse ja kasutatakse info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppekeskkondi, õppematerjale ja -vahendeid,

arendatakse info kriitilise otsimise ja hindamise pädevust, arvestades autoriõiguse ja uurijaeetikaga; 10) võimaldatakse siduda õpet koolivälise, sh ühiskonnaeluga, et kogu ainekäsitus oleks võimalikult elulähedane ja õpilasele tähenduslik ning kujundaks õppija arusaama maailmas toimuvast, suutlikkust siduda kohalikku ja globaalset.

Õppetegevuse kaudu laiendatakse ainevaldkonna teadmisi ja kujundatakse oskusi. Ajalooõpetus on valdavalt uurimispõhine, kasutatakse esmaseid ja teiseseid allikaid. Kõikides sotsiaalvaldkonna ainetes tuleb lisaks põhiteemadele käsitleda ka ühiskonnas asetleidvaid muutusi ning kasutada õppe ilmetamiseks näiteid ümbritsevast elust.

Õpiruum

Tallinna Kesklinna Põhikooli sotsiaalainete õpiruum on kultuuritundlik, üksteist austav, kaasav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivallavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu. Aktsepteeritakse erinevate seisukohtade olemasolu, arutletakse nende üle ning hinnatakse neid, lähtudes allikatest, tõenduspõhistest faktidest ning demokraatliku ühiskonna aluspõhimõtetest.

Tallinna Kesklinna Põhikool viib sotsiaalainetes õpet läbi õpiruumis, kus on mööbli ümberpaigutamise võimalus liikumist eeldavateks tegevusteks nagu paaris- ja rühmatööd, samuti internetiühendus nii õpetajal kui ka õpilastel, digitehnoloogia ning audiovisuaalsete esitluste ja videoühenduse kasutamise võimalused. Sotsiaalainetes kasutatakse ainekava eesmärgi toetavaid õppematerjale ja -vahendeid ning õppekäike ja kohtumisi erinevate valdkondade esindajatega.

Tallinna Kesklinna Põhikool korraldab õpet väljaspool klassiruumi. Olulisel kohal on Tallinna linnaruumi (sh eelkõige vanalinna) kasutamine õpiruumina. Õpitakse tundma kultuurimälestisi (ausambaid, memoriaale, kirikuid jt) ja kalmistuid. Lisaks viiakse õppetööd läbi mäluasutustes (arhiivides ja muuseumides) ning ettevõtetes ja ametiasutustes (näiteks Eesti Pangas, Töökassas, Euroopa Elamuskeskuses, Toompea lossis, Stenbocki majas, Õiguskantsleri Kantseleis, kohtutes, Tallinna linnavalitsuses ja volikogus, ministeeriumides).

Hindamine on õppeprotsessi osa, mille kaudu toetatakse õpilase õppimist ja arengut. Hindamisel saadakse ülevaade õpitulemuste saavutusest ja õpilase individuaalsest arengust ning toetatakse selle kaudu õpilase kujunemist positiivse minapildi ja adekvaatse enesehinnanguga ennastjuhtivaks õppijaks. Hindamise tulemusena/abil saab õpilane tagasisidet oma edenemise kohta õppimisel ja õpistrateegiate valikuteks. Õpetaja saab teavet oma õpetamise tulemuslikkuse kohta ning sisendit nii õppetegevuse kui ka iseenda pädevuste arendamiseks.

Hindamise alus on valdkonna ainekavades kirjeldatud õpitulemused klasside kaupa. Hindamisega toetatakse kooliastme lõpuks taotletavate teadmiste ja oskuste omandamist, hoiakute kujunemist ning valdkonnapädevuse saavutamist. Ainealaste teadmiste ja oskuste kõrval antakse tagasisidet ka üldpädevuste arengu ning väärtushoiakute ja –hinnangute kujunemise kohta. Hoiakute kujunemisele antakse tagasisidet suunavate ja toetavate sõnaliste hinnangute abil. Selleks rakendatakse nii diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat

hindamist, mida esitatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnatena. Diagnostilise hindamise käigus selgitatakse välja õpilaste eelteadmiste ja oskuste tase, hoiakud, ainealased väärtusaamad ja spetsiifilised õpiraskused, et kavandada järgnevat õppimist ja õpetamist. Õppeprotsessi käigus rakendatakse kujundavat hindamist, kus õpilane saab suulist ja kirjalikku tagasisidet oma õpitulemuste saavutamise taseme ning tugevuste ja arenguvõimaluste kohta. Kokkuvõttev hindamine toimub üldjuhul õppeperioodi või mahuka õppeteema lõpul, et kontrollida nii õppetöös püstitatud eesmärkide saavutamist kui ka riikliku õppekavaga sätestatud õpitulemuste saavutatust. Õppeteema kokkuvõttev hinne võib kujuneda õppeperioodi jooksul toimunud hindamise tulemusena, seejuures arvestatakse, et hinnatel võib sõltuvalt töö mahust olla erinev kaal. Alates esimesest kooliastmest kaasatakse õpilane hindamisprotsessi nii oma töö hindamisel kui ka kaasõpilaste tagasisidestamisel. Õpilasele on õppeprotsessi alguses teada, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning millised on hindamise kriteeriumid. Õpilast suunatakse õppeprotsessi käigus oma õppimist ja püstitatud eesmärkide saavutamist analüüsima ja reflekteerima. Arutluste, juhtumianalüüside ja loominguliste tööde puhul hinnatakse arvamuste ja seisukohtade argumenteeritust, seostatust ja veenvust, õpilase seisukohtade minevikusündmuste, ühiskonnas ja maailmas toimuva kohta antakse sõnalist kirjeldavat tagasisidet. Praktiliste ja loominguliste ülesannete sooritamisel hinnatakse nii protsessi kulgu kui ka tulemust. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid pööratakse tähelepanu ka õpilase keelekasutusele, sh erialaste terminite, isiku-, riikide ja kohanimede, rahvusvaheliselt aktsepteeritud lühendite õigele kasutusele ja õigekirjale, mida arvestatakse hindamisel vastavalt ülesande eesmärgile ja kokkulepitud hindamiskriteeriumidele. Erineva keerukusastmega teadmiste, oskuste ja hoiakute hindamise võimaldamiseks kasutatakse mitmekesiseid hindamisviise ja -vorme. Hindamisvahendi ja -viisi valik sõltub püstitatud õppe-eesmärkidest ja eeldatavast õpitulemusest. Hindamismeetodite valikul arvestatakse õpilaste vanust, individuaalseid võimeid ning valmisolekut ühe või teise tegevusega toime tulla.

Ajaloos hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi tähtsamate ajaloosündmuste ja –nähtuste analüüsi nõudvate ülesannete kaudu. Allikaanalüüsi puhul hinnatakse allikast olulise info leidmist, selle tõlgendamist ja võrdlemist, kommenteerimist ning usaldusväarsuse üle otsustamist. Arutluse puhul hinnatakse kirjutise vastavust teemale, ajastu- ja teemakohaste faktide teadmist, võrdlemise, seoste loomise ja järelduste tegemise oskust ning isikliku suhtumise väljendamist põhjendatud argumentide toel. Väärtustatakse oma kodukandi ja perekonna loo tundmaõppimist, osalemist kõnevõistlustel ja konverentsidel, osalemist viktoriinidel, ainevõistlustel ja olümpiaadidel.

Inimeseõpetuses hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi ning nende seostamise oskust. Õpilase hoiakuid ja väärtushinnanguid mõõdetakse ja tagasisidestatakse vaatluse, õpilase antud hinnangute ja otsustuste ning juhtumianalüüsi alusel. Väärtustatakse panust kooli õpilasesinduses ning osalemist õpilasüritustel, ainevõistlustel ja olümpiaadidel.

Ühiskonnaõpetuses hinnatakse arutlusoskust, erinevate allikate, sh õigustekstide tõlgendamist ja analüüsi, ühiskondlike probleemide analüüsi ja oma seisukoha kujundamise ning selle põhjendamise oskust; aga ka kodanikuvalmidust ja -vastutust ühistegevuses osalemise, ühiskonnaliikmele kohustuslike toimingute, sh vajalike dokumentide täitmise oskuse jt eakohaste ülesannete kaudu. Väitluses hinnatakse oskust kuulata aktiivselt teise

poole väiteid ning oskust esitatud väidetele tõenduspõhiste argumentidega vastata. Väärtustatakse osalemist kodanikualgatuslikes ettevõtmistes, osalemist ainevõistlustel ja olümpiaadidel.